

A red first aid kit with a white cross is positioned in the center of the image. The background is a world map showing continents and oceans. The text 'Príprava na pandémiu' is overlaid in yellow on the kit.

Príprava na pandémiu

Prof. MUDr. Martin Rusnák, CSc

Možné ohrozenia

- Prirodzené
- Terorizmus
- Priemysel, poľnohospodárstvo
- Vojna

Hrozba

- Primárny, nezávisle existujúci vonkajší fenomén.
- Závažnosť hrozby je úmerná povahe hodnoty a toho, ako si danú hodnotu ceníme.
- Hrozba môže byť prírodným javom - neintencionálnou.
- Hrozba spôsobená či zamýšľaná – intencionálna

Masár, O. a kol.: Vybrané kapitoly z medicíny katastrof. Lekárska fakulta UK, Bratislava 2010, 57 s.

Katastrofa

Vážne narušenie funkcie spoločnosti spôsobujúce veľké straty na životoch, majetku alebo okolitom prostredí, ktoré presahuje možnosti postihnutého spoločenstva zvládnuť iba vlastnými zdrojmi.

Kríza

- Krízy sú definované ako špecifické, neočakávané, nie rutinné udalosti, alebo sled udalostí, ktoré vytvárajú vysokú úroveň neistoty, a ohrozujú, alebo vytvárajú pocit ohrozenia pre ciele organizácie s najvyššou prioritou.

Seeger, M. W.; Sellnow, T. L.; Ulmer, R. R. (1998). "Communication, organization, and crisis". Communication Yearbook 21: 231–275

- Ohrozenie bezproblémového pokračovania určitej činnosti, ktorá môže nastať na rôznych úrovniach činnosti štátu alebo podnikajúcich subjektov,
- Vážne narušenie základných štruktúr alebo disparita základných hodnôt a štandardov spoločenského systému.

Krízový manažment

Je súbor procesov a procedúr uplatňovaných manažérmi v ktoromkoľvek systéme, kde tlak udalostí (vonkajších alebo vnútorných) núti vedenie k neodkladným rozhodnutiam, za účelom vyrovnávania sa s významnými a neočakávanými situáciami, ktoré ohrozujú cieľ i samotnú existenciu organizácie.

Procedúry krízového manažmentu

- minimalizácia zdrojov (príčin vzniku) krízovej situácie – korekcia
- príprava na činnosť v krízových situáciách (prevencia)
- bránenie vzniku a eskalácii krízových situácií (kontrakcia)
- redukcia zdrojov krízových situácií a ich negatívneho pôsobenia (redukcia)
- odstraňovanie následkov pôsobenia negatívnych faktorov krízovej situácie

Mimoriadna udalost'

Škodlivé pôsobenie síl a javov vyvolaných činnosťou človeka, prírodnými vplyvmi a ktoré ohrozujú život, zdravie, majetok alebo životné prostredie a vyžadujú vykonanie záchranných a likvidačných prác.

Ciele a motívy terorizmu

- Je chybou považovať tento jav za výplod dnešnej doby.
- Násilná forma nátlaku jednotlivcov alebo určité minoritné skupiny osôb na verejnosť, na vládnuce a privilegované vrstvy či na oficiálne uznávané spoločenské normy.
- Sociálna nespokojnosť, primitivizmus, skratkovitosť v myslení a náboženské cítenie určitých súborov osôb hrajú podstatnú úlohu nevyhnutného prostriedku pre získavanie teroristov.

Sarajevo a New York

Zbrane hromadného ničenia

- Chemické zbrane a terorizmus
 - Chemické otravné látky (OL) vo forme bojových otravných látok (BOL) alebo iných chemických škodlivín
- Biologické zbrane a biologický terorizmus
 - Biologický terorizmus znamená úmyselné zneužitie biologického agens (baktérie, vírusu, toxínu) na vyvolanie ochorenia ľudí či zvierat
- Radiačné zbrane a terorizmus
 - použitie rádionuklidov pri teroristickom útoku

Chemické ohrozenie

Môže byť uskutočnené rozptýlením toxických chemických látok do životného prostredia v kvapalnom, plynnom, práškovom stave alebo použitím aerosólov, najmä v priestoroch vysokej koncentrácie obyvateľstva (dopravné uzly, obytné štvrte, futbalové štadióny, amfiteátre, nákupné strediská), alebo v objektoch a zariadeniach na hromadné zásobovanie (vodojemy, vodné zdroje, obilné silá, veľkosklady potravín, krmív a pod.).

Skupina látok	Reprezentanti	Mechanizmus účinku
Nervové paralytické	G-látky (prchavé): tabun, sarin, soman, cyklosin, Látky polostále: IVA (so strednou prchavosťou) V látky (stále): VX	narušenie cholinergného prenosu nervového vzruchu cestou ireverzibilnej inhibície acetylcholinesterázy
Plúzgiertvorné látky	Yperity; Látky obsahujúce arzén; fosgenoxim	cytotoxický efekt s následnou nekrózou tkaniva v mieste kontaktu
Všeobecne jedovaté	Kyanovodík a jeho soli, chlorkyan	Narušenie bunkového dýchania a oxidatívnych procesov v bunke
Dusivé látky	Chlór a jeho deriváty Oxidy dusíku Dymy obsahujúce toxické látky	Poškodenie respiračného traktu s následným pľúcny edémom
Psychicky a fyzicky zneschopňujúce	BZ látka, LSD-25, fencyklidin, tremorogény	narušenie vegetatívnych, motorických a centrálnych nervových funkcií, narušenie nervosvalového prenosu
Dráždivé a slzotvorné látky	CS látka, CR látka, adamsit, brombenzylkyanid, chloracetofenon	intenzívne dráždenie nervových zakončení senzitívnych nervov spojiviek, pokožky s výraznou bolestivosťou, slzením a kašľom

Opatrenia

- Po vynesení zo zamoreného prostredia zaistiť absolútny klud, aplikovať všeobecné protišokové opatrenia (psychicky ukludniť).
- V prípade zástavy dychu vykonať umelú pľúcnu ventiláciu, možno i „z pľúc do pľúc“.
- Základným terapeutickým opatrením v rámci lekárskej pomoci je bohatý prívod kyslíka až do trvalého zníženia cyanózy.

Biologické ohrozenie

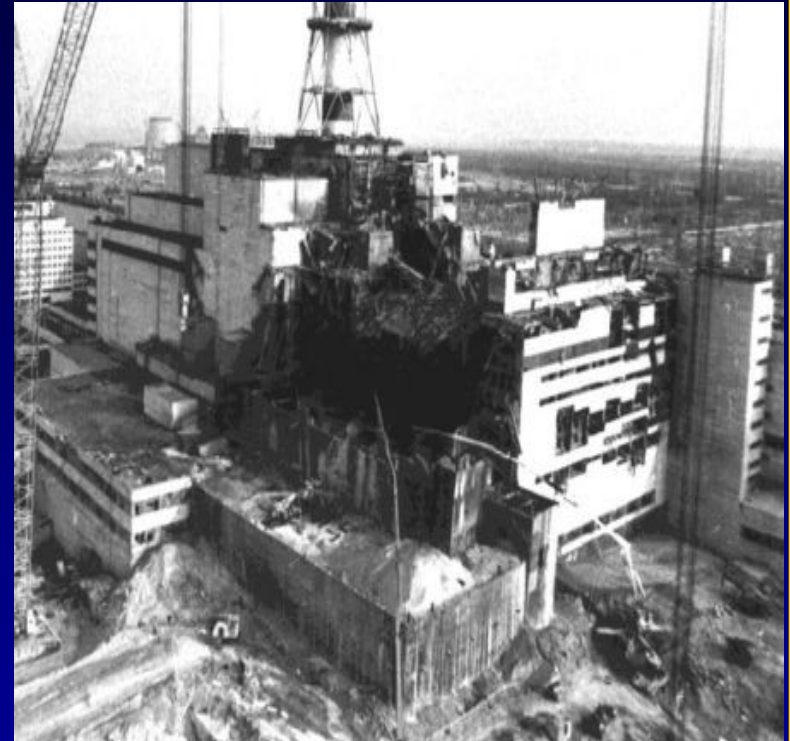
- Spôsobujú pôvodcovia hromadných prenosných ochorení – baktérie, rickettsie, vírusy, pliesne a proteínové toxíny, šírené
- Šírené nainfikovanými prenášačmi (hmyz, hlodavce, divo žijúce zvieratá), alebo kontaminovanými práškami, kvapalinami alebo gémi – pastami, šírenými v tubách, ampulkách, listoch a balíkoch, injekciách, kontaminovaných potravinách, nápojoch a krmivách.

Atentát na Kostol Svätej Nedele v bulharskej Sofii

- 16. apríla 1925.
- Veľký bombový útok spáchaný počas pohrebnej omše za bulharského generála Konstantina Georgieva.
- Skupina teroristov z Bulharskej komunistickkej strany a zahynulo pri ňom celkovo 213 ľudí, predovšetkým členov vysokopostavenej politickej a armádnej elity, ďalších okolo 500 bolo zranených.

Three Miles Island

Najväčšia havária americkej jadrovej elektrárne 28. marca 1979, počas ktorej sa čiastočne roztavil druhý jadrový reaktor atómovej elektrárne, bola zamorená jej prevádzková budova a došlo k rozsiahlemu úniku rádioaktivity do životného prostredia.

Opatrenia

- Guvernér štátu Pensylvánia rozhodol o evakuácii asi 3 500 detí a tehotných žien z okolia elektrárne.
- Vo vzniknutej panike sa tisícky ľudí rozhodli oblasť opustiť vo svojich autách. Aby vláda zastavila hromadný útek obyvateľov, prišiel 1. apríla 1979 na demonštratívny osobnú návštevu elektrárne vtedajší americký prezident James Carter a Pensylvánsky guvernér Richard Thronburgh.

- Následne bola vymenovaná komisia pre vyšetrenie havárie. Tá označila za bezprostrednú príčinu havárie poruchu na bezpečnostnom ventile.
- Zároveň upozornila na pochybenia personálu a jeho nedostatočný výcvik vo zvládaní mimoriadnych situácií.

Antrax ako biologická zbraň

- Už dávno vojsko experimentovalo so slezinovou sneťou ako s biologickou zbraňou.
- Tak je ešte dnes pôvodcom ochorenia zamorený škótsky ostrov Gruinard, takže aj po viac než 50-tich rokoch bolo vstúpenie na ostrov životu nebezpečné, a preto striktne zakázané. Až 1986 bol na ostrov opäť umožnený vstup. Tu boli počas 2. svetovej vojny prevádzané pokusy s pôvodcom antraxu.

Ostrov Gruinard

Antrax dnes

- V súčasnosti vlastní rada štátov pôvodcu antraxu ako bojový prostriedok, ktorý môže byť na ich cieľ rozptýlený cez veľké vzdialenosti napr. granátmi alebo raketami.
- Teroristické útoky, napr. systémom pitnej vody veľkomesta, klimatickými zariadeniami alebo, ako to začalo v USA po 11. septembri, pomocou kontaminovaných listov, sa dajú predstaviť a uskutočniť.

- Veľkoplošné zamorenie napr. prostredníctvom lietadiel je síce predstaviteľné, ale aj mimoriadne ťažké, pretože pôvodcovia ochorenia musia byť špeciálne pripravení.
- Iba málo špeciálnych laboratórií má k tomu k dispozícii potrebné vybavenie.
- Aktualitu tohto nebezpečenstva už dávnejšie spoznali najmä USA a začali s očkovaním obzvlášť ohrozených vojakov proti antraxu.